

Ivan Kanič

Oddano: 16. 5. 2011 – Sprejeto: 9. 6. 2011

Kratki znanstveni članek
UDK 02:001.4

Izvleček

Namen: Termin bibliometrija in z njim povezane izpeljanke in sestavljeni termini se v slovenskih znanstvenih in strokovnih besedilih pogosteje pojavljajo šele v zadnjem desetletju, ob tem pa je opaziti precej nedoslednosti glede rabe posameznih terminov in njihovih sopomenk.

Metodologija/pristop: Z izpisovanjem strokovnih in znanstvenih besedil pridobljene termine prispevek analizira in primerja glede na pogostost pojavljanja v različnih normativnih virih.

Rezultati: Bibliotekarska terminološka komisija se je glede na dosedanjo rabo v strokovnih besedilih, splošnem besedilnem korpusu ter normativnih in informativnih slovarjih ter primerjavo med njimi odločila dati prednost terminoma bibliometrija in bibliometričen ter podrediti sopomenki bibliometrika in bibliometrijski.

Omejitve raziskave: Na razpolago je relativno majhen vzorec slovenskih strokovnih in znanstvenih besedil, ki vsebujejo proučevane termine, in tudi razpoložljiva splošna besedilna korpusa zajemata majhno število relevantnih besedil, večina splošnih normativnih slovarjev in jezikovnih priročnikov pa proučevanih terminov sploh ne obravnava. Nadaljne raziskave na tem področju bo zato omogočal specializirani besedilni korpus slovenskih bibliotekarskih besedil, ki je v pripravi.

Izvirnost/uporabnost raziskave: To je prva tovrstna raziskava s ciljem kodificiranja slovenske bibliotekarske terminologije na izbranem strokovnem področju.

Ključne besede: bibliotekarska terminologija, bibliometrija, sinonimija, terminološki slovar

Short scientific article
UDC 02:001.4

Abstract

Purpose: The term bibliometrics (slv. bibliometerija) and the related derived and compound terms have emerged frequently in Slovenian scientific and technical texts in the last decade only. Considerable inconsistency in the usage of these terms and their synonyms is evident.

Methodology/approach: Excerptation of these texts has shown different patterns of usage, thus the aim of the paper is to analyse it and compare the frequency of occurrence of individual terms in various authoritative sources.

Results: Taking into consideration the usage of the chosen terms in scientific and technical texts, general text corpus of Slovenian texts, authoritative and informative dictionaries the Commission on Library Terminology has given priority to the terms bibliometrija and bibliometričen, subordinating the use of the synonyms bibliometrika and bibliometrijski.

Research limitation: There is a relatively small sample of Slovenian scientific texts available containing the terms dealt with in this paper, and the two general text corpora have included only a limited number of relevant texts. As a rule, the authoritative dictionaries and linguistic manuals do not include the terms studied. Future research in this field will be enabled and facilitated by a specialized text corpus of Slovenian LIS texts.

Originality/practical implications: The first research of the kind to codify the Slovenian library terminology aiming at a chosen subject field.

Key words: library terminology, bibliometrics, synonyms, terminological dictionary

KANIČ, Ivan. Bibliometrics – terminological viewpoint. *Knjižnica*, 55(2011)2-3, pp. 242-256

1 Uvod

Ko je pred leti začel nastajati slovenski *Bibliotekarski terminološki slovar* (Kanič et al., 2009), je bilo to pionirsko delo na povsem neraziskanem in neobdelanem področju, kjer ni bilo na razpolago nobenih osnov za delo in nobenih slovarjev, na katere bi se lahko slovaropisna skupina oprla. Ravnala se je po sodobnih načelih leksikografije, zato je delo temeljilo na ugotavljanju rabe izrazja v strokovnem jeziku in evidentiranju terminov z izpisi bibliotekarskih izrazov iz obsežnega korpusa slovenskih strokovnih besedil in po njih izdelanem geslovníku. Ta je bil osnova za izbor kasneje v slovarju obdelanih strokovnih pojmov in primerjanje z izborom v tujejezičnih strokovnih slovarjih. Izpisovanje izbrane slovenske bibliotekarske strokovne literature je zajelo 291 v celoti izpisanih besedil (V letih, 1987) na skupno 6.575 straneh. Računalniška besedilna zbirka (Ekscerpcija, 2006) vsebuje sedaj 10.300 ekscerptov iz teh slovenskih bibliotekarskih besedil, ki so bila objavljena v letih med 1940 in 1999. Zajeta so bila dela okrog 140 slovenskih avtorjev in tudi nekaj prevodov, npr. standardi ISBD. Na tej osnovi je bil nato izdelan alfabetařij (Alfabetařij, 2006), ki obsega 16.578 iztočnic in je predstavljal osnovni nabor za pripravo slovarja. Slovenska bibliotekarska strokovna besedila tistega časa se z redkimi izjemami niso ukvarjala z **bibliometrijo**, zato izpisovanje ni dalo terminov s tega strokovnega področja. Nekaj gesel je prišlo v slovar zgolj po individualni presoji redaktorjev. Po izidu *Bibliotekarskega terminološkega slovarja* leta 2009 Bibliotekarska terminološka komisija nadaljuje z dopolnjevanjem slovarja in področje bibliometrije je eno tistih, s katerimi se ukvarja sedaj.

Brskanje po strokovni literaturi je proti pričakovanjem razkrilo precejšnje število novjših besedil s področja bibliometrije. Iskanje ključne besede, okrnjene na "*bibliometri**", v

Knjižničarskih novicah (<http://www.nuk.uni-lj.si/knjiznicarskenovice/>) sicer ni obrodilo sadov (z izjemo treh bibliografskih citatov), v strokovni reviji *Knjižnica* (<http://revija-knjiznica.zbds-zveza.si/>) je 5 člankov, v dLib.si (<http://www.dlib.si/>) že 19 enot in v COBIB-u kar 265 zadetkov, med njimi tudi diplomska in magistrska dela ter doktorske disertacije. Edini s tem strokovnim področjem povezan slovenski blog *Bibliometrija* (<http://bibliometrija.blogspot.com/>) žal ne prinaša slovenskih besedil in ga zato ni mogoče uporabiti za referenco. Pregled besedil je pokazal veliko nedoslednost v rabi nekaterih pogostejših strokovnih izrazov, že sama bibliometrija in iz nje izpeljani pridevniki so taki. Z vidika terminologije, ki skrbi za jasnost, nedvoumnost in natančnost sporočilnosti strokovnega jezika ter sporazumevanje v njem, so zato moteče terminološke dvojnice kot so bibliometrija / bibliometrika, scientometrija / scientometrika, informetrija / informetrika, bibliometričen / bibliometrijski, scientometričen / scientometrijski ipd.

Zaradi inventarizacije terminov, ki se uporabljajo v bibliometriji in v zvezi z njo v slovenskem jeziku, sem izpisal nekaj bibliotekarskih strokovnih besedil, med njimi tudi diplomska in magistrska dela ter doktorske disertacije. Dobljeno sem primerjal z vzajemnim katalogom, splošnim besedilnim korpusom slovenskega jezika, z normativnimi in informativnimi slovarji ter nekaterimi priročniki. Naših terminov, predvsem pridevnikov *bibliometrijski* in *bibliometričen*, v nekaterih sploših virih seveda ni.

Namen prispevka je prikazati in primerjati dejansko rabo oz. omembo obravnavanih terminov v pomembnejših spletnih virih, predvsem slovenskem besedilnem korpusu ter nekaterih normativnih in informativnih slovarjih, ob tem pa tudi v strokovnih besedilih, ki so na razpolago v elektronski obliki, ali njihovo navedbo v računalniškem katalogu. Iskalnik Google sem tokrat namenoma izpustil, ker prihaja do prevelikega šuma pri dokumentih v drugih jezikih; *bibliometrika* npr. nastopa vsaj v 12 nam bolj znanih jezikih, pridevniki, ki se končujejo na *-metrijski*, pa so dokaj pogosti v srbsščini in hrvaščini (vključno z bibliometrijski). Googlovo omejevanje iskanja na dokumente v določenem jeziku je za tovrstno delo povsem neuporabno, ker žal avtorji svojih dokumentov prepogosto ne opremljajo z ustreznimi metapodatki za označevanje jezika dokumenta.

2 Bibliometrija in bibliometrika

Pregled izbranih razpoložljivih virov je pokazal, da se terminološki sopomenki **bibliometrija** in **bibliometrika** pojavljata v slovenskih strokovnih besedilih relativno redko. Eden zgodnjih slovenskih člankov povezanih z bibliometrijo, sega v leto 1984 in že uporablja termina *bibliometrija* in *bibliometrijska analiza*; objavljen je bil v reviji *Knjižnica* in tudi obravnava

objave ter citiranost v *Knjižnici* (Popovič, Ambrožič in Južnič, 1984). Tudi v angleškem jeziku je beseda *bibliometrics*, iz katere izhaja naša bibliometrija, novejša in jo je *Oxford English dictionary* (<http://www.oed.com/>) prvič evidentiral v leta 1969 objavljenem članku (A. Pritchard). Ranganathan je leta 1948 skušal uveljaviti termin *librametrics*.

Terminološki dvojnici **bibliometrija** in **bibliometrika** sta nastali najverjetneje istočasno po angleškem vzoru (*bibliometrics*), morebiti tudi nemškem (*Bibliometrie*) in takrat še srbohrvaškem (*bibliometrija*), izvirata pa iz grščine (*biblos* – knjiga, *metrike* tehne – umetnost merjenja) in sta prišli v sodobne jezike preko latinščine. Ker v znanosti vse več

Preglednica 1: Pogostost pojavljanja posameznih oblik in terminov v izbranih virih

	-metrija	-metrika	-metrijski	-metričen	bibliometrija	bibliometrika	bibliometrijski	bibliometričen
SSKJ	26	2	7	22	ne	ne	ne	ne
Slovenski pravopis	30	2	7	23	ne	ne	ne	ne
Besede slovenskega jezika	168	12	59	176	da	ne ¹	da ²	da ²
Besedišče slovenskega jezika	81	4	28	71	ne	ne	ne	ne
Odzadnji slovar slovenskega jezika	27	2	8	25	ne	ne	ne	ne
Nova beseda	57 ³	5 ³	28 ³	82 ³	3 ³	1 ³	2 ³	7 ³
Veliki splošni leksikon	67	1	1	16	ne	ne	ne	ne
COBIB (ključne besede) število bibliografskih zapisov	18.698 ⁴	1.169 ⁴	2.009 ⁵	5.232 ⁵	102	11	169	44
Tri izbrana znanstvena dela (Juvan, 2004; Južnič, 1998; Kotar, 2005)	/	/	/	/	175	2	58	77

¹ Iskalnik jo sicer najde, vendar zaradi napake pri lematizaciji.

² Vendar je vir *Nova beseda*.

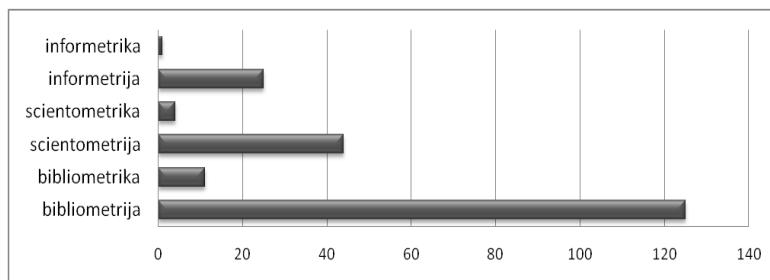
³ Upošteva lematizacijo pojavnih oblik.

⁴ Upošteva samo imenovalniško obliko.

⁵ Upošteva samo prvi sklon ednine moškega, ženskega in srednjega spola.

merimo, je nastala cela vrsta sorodnih izrazov po istem tvorbenem vzorcu. Merimo knjige in objave – bibliometrija, znanstvene dosežke – scientometrija, informacije – informetrija, spletne objave – webometrija ali spletometrija (ang. webometrics in cybermetrics) in najbrž tu še ne bo konec. Pregled elektronskih virov kaže (Preglednica 1), da daje slovenščina pri poimenovanju strokovnih in znanstvenih panog po tej etimologiji prednost oblikam, ki se končujejo na **–metrija** in so le izjemoma po vzoru **–metrika**.

Tudi besedila treh znanstvenih objav s področja bibliometrije (Juvan, 2004; Južnič, 1998; Kotar, 2005) dajejo prednost rabi termina **bibliometrija** in redkeje uporabljajo **bibliometrika**. V njih smo zasledili naslednjo pojavnost terminov: **bibliometrija – 125**, bibliometrika – 12, scientometrija – 44, scientometrika – 4, informetrija – 34, informetrika – 1 in webometrija – 1 (Slika 1). Podobno sliko kažejo tudi v vzajemnem katalogu opisani dokumenti (bibliometrija – 175, bibliometrika – 2), tudi *Spletni splošni slovenski geslovnik* (<http://www.nuk.uni-lj.si/sssg/>) pozna samo termin bibliometrija.

Slika 1: Pogostost uporabe sinonimnih parov terminov v treh znanstvenih delih (Juvan, Južnič, Kotar)

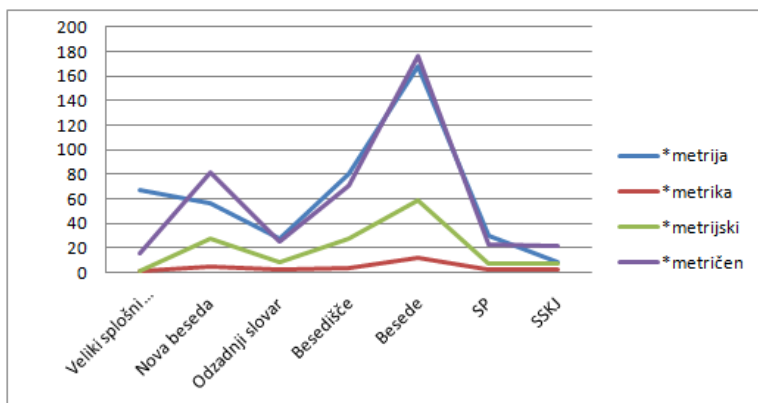
Zato se je Bibliotekarska terminološka komisija glede na rabo v strokovnih besedilih, dveh splošnih besedilnih korpusih Nova beseda (2011) in FidaPlus (2005) in normativnih ter informativnih slovarjih odločila dati prednost terminom **bibliometrija**, **scientometrija** in **informetrija** ter podrediti sopomenke bibliometrika, scientometrika in informetrika. Tudi podrejene sopomenke je dovoljeno uporabljati.

3 Bibliometričen in bibliometrijski

Besedo *bibliometrics* je *Oxford English dictionary* prvič evidentiral v članku, objavljenem leta 1969, kmalu je sledil še pridevnik *bibliometric* in tudi terminološka dvojnica *bibliometrical*. Tudi v angleškem jeziku se torej uporabljata sopomenki, čeprav je sopomenka *bibliometrical* očitno podrejena in se uporablja v mnogo manjši meri, vendar konstantno in skozi vsa

obdobja približno enako pogosto. To potrjuje tudi preprosto iskanje z Googlom, ki daje 230.000 zadetkov za *bibliometric* in samo 8.070 za *bibliometrical*.

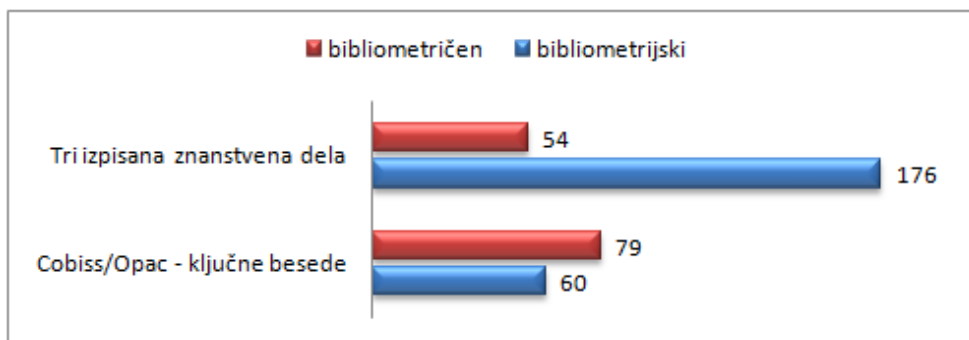
Z izpisovanjem pridobljene termine, ki se uporabljajo v bibliometriji in v zvezi z njo v slovenskih bibliotekarskih strokovnih besedil, med njimi tudi diplomskih in magistrskih delih ter doktorskih disertacijah, sem primerjal z vzajemnim katalogom, splošnima besedilnima korpusoma slovenskega jezika, z normativnimi in informativnimi slovarji ter nekaterimi priročniki. Pregled navedenih elektronskih virov kaže, da ima pri oblikovanju pridevnikov, izpeljanih iz poimenovanja strokovnih in znanstvenih panog, ki se končujejo na *-metrija*, prednost pridevniška oblika *-metričen* in v manjši meri *-metrijski*. Pridevnikov *bibliometrijski* in *bibliometričen* v nekaterih sploših virih seveda ni (Slika 2).

Slika 2: Pogostost samostalnikov in izpeljanih pridevnikov, ki se končujejo na *-metrija/metrika* oz. *-metričen/-metrijski*, v izbranih virih

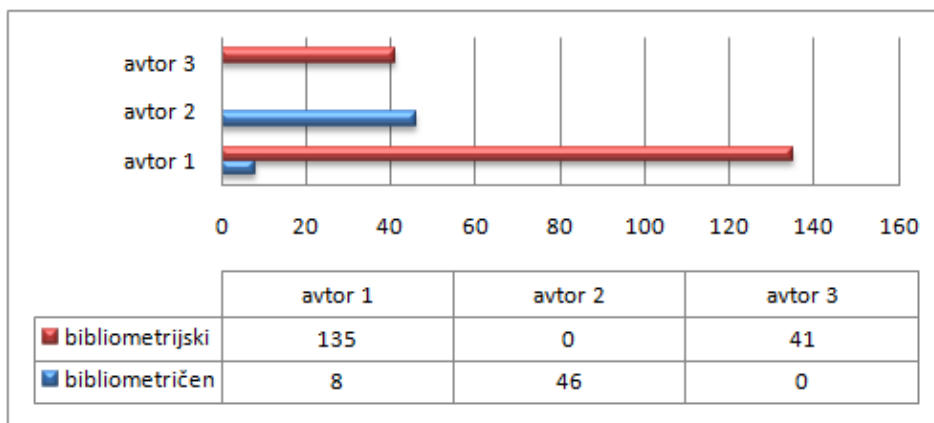
V skladu z zgornjo ugotovitvijo je tudi stanje bibliografskih zapisov v vzajemni bibliografsko-kataložni bazi podatkov COBIB – *bibliometričen* z 79 pojavljanji prevladuje nad *bibliometrijski* (60), vendar stanje ni tako enostavno, kot kažejo navedeni podatki. Opaziti je namreč veliko nedoslednosti pri rabi teh terminov, npr. v 8 zapisih je istočasno uporabljena *bibliometrijska analiza* v naslovu in *bibliometrična analiza* v predmetnih oznakah, 11 pa je takih, ki imajo v ključnih besedah (v smislu, kot jih uporablja sistem COBISS/OPAC) hkrati *bibliometrijska analiza* in *bibliometrična analiza*. Nasplošje je *bibliometrijska analiza* v naslovih pogostejša (27) od *bibliometrične analize* (19), v predmetnih oznakah pa nasprotno vodi *bibliometrična analiza* s 35 : 10. V strokovnih člankih, ki jih popisuje COBIB, je *bibliometričen* zastopan mnogo pogosteje (50) kot *bibliometrijski* (29). Podobno sliko kaže COBIB pri rabi termina *scientometrija*, ki se pojavlja mnogo pogosteje (31) kot *scientometrika* (samo 1) in izpeljanem pridevniku *scientometričen* (6) oz. *scientometrijski*, ki sploh ni bil uporabljen.

Termin *bibliometrične metode* uporablja slovenska wikipedija v geslu Bibliometrija (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Bibliometrija>), v kazalu elektronske izdaje revije *Knjižnica* se pojavi *bibliometričen* dvakrat in *bibliometrijski* trikrat. Članki v elektronski izdaji *Organizacije znanja* (<http://home.izum.si/cobiss/oz/>) uporabljajo obe sopomenki, oblika *bibliometričen* je pogostejša. V slovenskem blogu *Bibliometrija* se pojavi termin *bibliometrijske metode* samo enkrat in še to v citatu.

Slika 3: Primerjava pogostosti pojavljanja pridevnikov bibliometričen in bibliometrijski v izbranih znanstvenih delih in javnem katalogu

Presenetljivo različni so rezultati analize besedila treh znanstvenih objav s področja bibliometrije (Juvan, 2004; Južnič, 1998; Kotar, 2005), v katerih ima po pogostosti prednost raba termina *bibliometrijski* (176) pred *bibliometričen* (54) (Slika 3), vendar zelo različno glede na avtorja. En avtor daje izrazito prednost pridevniku *bibliometrijski* (135) pred *bibliometričen* (8), drugi avtor uporablja samo *bibliometričen* (46) in tretji avtor samo *bibliometrijski* (41) (Slika 4).

Slika 4: Primerjava uporabe terminov pri treh avtorjih znanstvenih del

Splošna slovenska besedilna korpusa Nova beseda (2011) in FidaPLUS (2005) sta zajela le manjše število besedil, ki vsebujejo proučevane termine, zato so v obeh primerih skromni tudi konkordančni izpisi, ki pa jasno kažejo na prednostno rabo terminov bibliometrija in bibliometričen (Slika 5 in Slika 6).

Po pričakovanju naj bi v slovenskem jeziku veljalo pravilo, da se končnice izpeljanih pridevnikov ravna po podstavi, če je podstava **–metrija**, bi naj bila pričakovana končnica izpeljanega pridevnika *–metrijski*, vendar praksa in jezikovni priročniki tega ne potrjujejo. Izpiski iz SSKJ (2010) in *Slovenskega pravopisa* (2001) kažejo, da je večina pridevnikov vendarle izpeljana s končnico **–metričen** (SSKJ v razmerju 22:7, SP v razmerju 23:7), čeprav se samostalniki končujejo na *–metrija* (Preglednica 2).

Bibliotekarska terminološka komisija se je glede na dosedanjo rabo v strokovnih besedilih, splošnih besedilnih korpusih ter normativnih in informativnih slovarjih ter primerjavo med njimi odločila dati prednost terminom **bibliometričen**, **scientometričen** in **informetričen** ter podrediti sopomenke *bibliometrijski*, *scientometrijski* in *informetrijski*. Tudi podrejene sopomenke je dovoljeno uporabljati.

Nekaj pogledov na vprašanja oblikovanja terminološkega gnezda *bibliometrija* / *bibliometričen* je že bilo objavljenih na straneh bloga *Bibliotekarska terminologija* (Kanič, 2011a, 2011b, 2011c), vendar se strokovna javnost na objave ni odzvala.

Preglednica 2: Pogostost pojavljanja posameznih oblik izpeljanih pridevnikov –metričen in –metrijski v SSKJ in *Slovenskem pravopisu*

Slovar slovenskega knjižnega jezika				Slovenski pravopis			
-metrija	-metrika	–metričen	-metrijski	-metrija	-metrika	–metričen	-metrijski
áerofotogrametrija				áerofotogrametrija			
aksonometrija		aksonométričen		aksonometrija		aksonométričen	
				aktinometrija			
alkalimetrija				alkalimetrija			
antropometrija		antropométričen	antropometrijski	antropometrija		antropométričen	
ásimetrija		ásimétričen		ásimetrija		ásimétričen	
biometrija				biometrija			
		ciklométričen				ciklométričen	
dendrometrija				dendrometrija			
				dozimetrija			
	ekonométriika				ekonométriika		
				ergometrija			
				fonometrija			
fotogrametrija		fotogramétričen		fotogrametrija		fotogramétričen	
fotometrija		fotométričen		fotometrija		fotométričen	
geometrija		geométričen	geometrijski	geometrija		geométričen	geometrijski
goniometrija		goniométričen	goniometrijski	goniometrija		goniométričen	goniometrijski
granulometrija			granulometrijski	granulometrija			
gravimetrija				gravimetrija		gravimétričen	gravimetrijski
hidrometrija				hidrometrija			
higrometrija				higrometrija		higrométričen	
hipsometrija				hipsometrija			
izometrija		izométričen		izometrija		izométričen	
kalorimetrija				kalorimetrija			
	métriika	métričen			métriika	métričen	
		nèsimétričen		nèsimetrija		nèsimétričen	
		opísnogeométričen				opísnogeométričen	opísnogeometrijski
		paramétričen					
planimetrija		planimétričen		planimetrija		planimétričen	
psihometrija		psihométričen		psihometrija		psihométričen	
		radiométričen				radiométričen	
simetrija		simétričen	simetrijski	simetrija		simétričen	simetrijski
sociometrija		sociométričen		sociometrija		sociométričen	
stêreofotogrametrija				stêreofotogrametrija			
stereometrija		stereométričen		stereometrija		stereométričen	
telemetrija		telemétričen	telemetrijski	telemetrija		telemétričen	telemetrijski
trigonometrija		trigonométričen	trigonometrijski	trigonometrija		trigonométričen	trigonometrijski
				uranometrija			
		volumétričen				volumétričen	

bibliometri* (13) ⇐

<p>tam (ZDA), kjer je objave treba plačati, je Kolikor seveda upoštevamo temeljno spoznanje vpliva). Za vsakogar, ki se vsaj malo razume na pri uporabi. Tovrstni avtomatizirani izračuni vseh razvitih državah sveta danes to merijo z družbene vede Univerze v Ljubljani Uporaba bi dosegli čim boljše učinke. Če pogledamo kompetentne in ideološko nevtralne osebe. (5) na njihov faktor vpliva se v zadnjem času v recenzenti, prek sistema COBISS pa se uporabijo tudi založnikov znanstvenega tiska in z njim povezanih Index (A & HCI) istega inštituta. Rezultate teh neustemeljenost trditve o razmerju med oceno recenzenta in</p>	<p>bibliometrija bibliometrije, bibliometrijo, bibliometrijskih bibliometrijskimi bibliometrike bibliometrične Bibliometrični bibliometrični bibliometrični bibliometrični bibliometričnih bibliometričnih bibliometričnimi</p>	<p>vprašljiva, ker ne meri produkcije, ampak njeno ki pravi, da obstajajo bistvene razlike v publicističnih je takšno en bloc vrednotenje revij, ki se ponašajo podatkov tudi manj izurjenim v pridobivanju metodami. Število objav v državi, število kasnejših za namene znanstvenega ocenjevanja v okviru kazalce (znanstvene objave, citiranost in faktorji kazalci, ki jih na MZT radi prikazujejo kot stroki pojavlja veliko kontroverz. Na velikost kazalci. Končni rezultat te več mesecev trajajoče izdelkov. Pravilnik namreč kot edini merljivi analiz izkoriščajo znanstveniki pri iskanju podatki. V odgovoru je poudarjena formula 10</p>	<p>D 00531 1981 D 10218 2720 D 10218 2735 D 08529 3991 D 98729 1224 D 10218 2762 D 08Y29 4517 D 00531 1980 D 10218 2726 D 98128 1107 D 05303 2047 D 98729 1235 D 10513 2832</p>
---	---	--	---

(leva okolica beseda(e) desna okolica [kratice avtorjev](#) [kratice naslovov](#) št. povedi)

Slika 5: Bibliometrija / bibliometrika, bibliometrijski / bibliometričen – besedilni korpus *Nova beseda*

KONKORDANCA
, da je v Sloveniji premalo kakovostne znanosti, ker bibliometrijski kazalci kažejo, da Slovenija zaostaja za mnogimi, predvsem v Sloveniji kaj narobe, če seveda držijo podatki iz bibliometrijske analize in porabi denarja iz proračuna v Sloveniji in na bilo, če bi nam kdo, ki spremlja mednarodno bibliometrijo, vsaj za področje tehničnih in naravoslovnih ved, enkrat sklenemo, da bi bile takšne raziskave, po predlaganih bibliometričnih metodah, slabo ocenjene in zato tudi slabo finančno podprte
D+E 528 13.50 15.30 BIBLIOMETRIJA (doc.dr. Primož Južnič) 2 PR
2 PR E 013 18.00 19.40 BIBLIOMETRIJA (asist. mag. Polona Vilar= 2 SV
60 sem. na.+ izpit Južnič / Vilar Bibliometrija 2 - - - - 2 60 izpit Petek Bibliotekonomija
spregledljiv izpit za enopredmetni študij: Metodika bibliotekarskega komuniciranja ali Bibliometrija ali Specialne knjižnice ali Visokošolske knjižnice. Spregledljiv izpit mora kakovost enačili predvsem s pojmom izvajanja študentskih anket oziroma z bibliometričnimi kazalci (število objav v revijah, udeležba na znanstvenih
V zadnjih letih se uporablja pri ovrednotenju znanosti bibliometrična analiza kot eden izmed ključnih dejavnikov vrednotenja dela raziskovalnih skupin
Metode bibliometrične evalvacije so primerne predvsem na znanstvenih področjih z enakomerno porazdeljeno kdorkoli, imamo kriterije, ki so merljivi, recimo bibliometrični podatki so ključnega pomena, število objavljenih člankov, citatov
(2) Nepremišljena in nekritična uporaba metod bibliometrične evalvacije naj ne bi bila primerna za biološke opisne raziskave v Sloveniji in na In š titutu Jožef Stefan - Bibliometrična primerjava na svetovni ravni, november 2004 Naslov: Institut pričakovali višjo stopnjo profiliranosti in večjo kakovost raziskovalnih rezultatov. Bibliometrični in drugi podatki (recimo začete evalvacije izsledkov v okviru
(5) Bibliometrični kazalci, ki jih na MZT radi prikazujejo kot vrhunec
ZDA), kjer je objave treba plačati, je bibliometrija vprašljiva, ker ne meri produkcije, ampak njeno plasiranje
8356). JUVAN, Simona (2004). Bibliometrična analiza kot podpora za gradnjo relacijske podatkovne baze na področju
/). In tako nam ostajajo tudi vse možnosti bibliometričnega vrednotenja objavljenih prispevkov.

Slika 6: Bibliometrija / bibliometrika, bibliometrijski / bibliometričen – besedilni korpus *FidaPLUS*

4 Nabor terminov v delovnem gradivu

Delovno gradivo za dopolnjevanje Bibliotekarskega terminološkega slovarja obsega z nekaterimi v slovarju že zajetimi termini naslednji izbor gesel s širšega področja bibliometrije:

analiza citatov neustr., gl. analiza citiranja

analiza citiranja -e -- ž ugotavljanje povezav med članki, časopisi, avtorji s proučevanjem bibliografskih citatov

analiza citiranosti -e -- ž ugotavljanje, kolikokrat in v kakšnih okoliščinah je bil članek, časopis, avtor citiran (2)

avtocitat -a m, gl. samocitat

avtocitiranje neustr., gl. samocitiranje

avtocitiranost neustr., gl. samocitiranost

avtorica citatov -e -- ž avtorica, katere delo se v obliki daljših citatov (1), odlomkov pojavlja v delu drugega avtorja

avtor citatov -ja -- m avtor, katerega delo se v obliki daljših citatov (1), odlomkov pojavlja v delu drugega avtorja

bibliografija citatov -e -- ž, gl. citatni leksikon in leksikon citatov

bibliografski citat -ega -a m **1.** navedba bibliografskih podatkov o dokumentu, publikaciji v drugem dokumentu, publikaciji zaradi identifikacije citiranega dela, publikacije; sin. citat (2), bibliografska navedba, bibliografskareferenca, referenca (2) **2.** navadno standardna ali okrajšana oblika oznake za kako publikacijo v seznamih, bibliografijah, ki opisujejo zgodnje tiskane knjige, ki se zapiše v opombi o bibliografskem citatu, npr. Hain 7937

bibliometrična analiza -e -e ž matematično in statistično ugotavljanje kvantitativnih vidikov produkcije, diseminacije informacij in uporabe zlasti znanstvenih informacij; sin. bibliometrijska analiza

bibliometrični -a -o prid. ki se nanaša na bibliometrijo; sin. bibliometrijski

bibliometrični kazalec -ega -lca m absolutno število, ki prikazuje kvantitativno vrednost določenega pojava, npr. število bibliografskih citatov; sin. bibliometrijski kazalec; prim. bibliometrični kazalnik

bibliometrični kazalnik -ega -a m relativno število, ki se nanaša na pojav, o katerem obstajajo bibliometrični kazalci, in je izračunan iz dveh ali več kategorij kot količnik, delež ali razmerje, npr. factor vpliva; sin. bibliometrijski kazalnik; prim. bibliometrični kazalec

bibliometrični zakon -ega -a m matematično in statistično opisana zakonitost v bibliometriji, npr. Lotkov, Bradfordov, Zipfov zakon; sin. bibliometrijski zakon

bibliometrija -e ž proučevanje informacijskih virov in njihove uporabe z matematičnimi in statističnimi metodami; sin. bibliometrika; prim. informetrija, scientometrija, spletometrija

bibliometrijska analiza -e -e ž, gl. bibliometrična analiza

bibliometrijski -a -o prid., gl. bibliometrični

bibliometrijski indikator –ega –ja m, gl. bibliometrični kazalec

bibliometrijski kazalec –ega –lca m, gl. bibliometrični kazalec

bibliometrijski kazalnik –ega –a m, gl. Bibliometrični kazalnik

bibliometrijski zakon –ega –a ž, gl. bibliometrični zakon

bibliometrik -a m strokovnjak za bibliometrijo

bibliometrika -e ž gl. bibliometrija

Bradfordov zakon -ega -ona [bredfordov] m, v bibliometriji (poimenovan po S. C.

Bradfordu, 1878-1948) zakon o razporeditvi člankov v znanstvenih časopisih glede na njihovo znanstveno področje; sin. zakon o razpršenosti člankov, zakon o distribuciji člankov; prim. Lotkov zakon

citāt -a m 1. besedilo, del besedila, ki je naveden dobesedno; sin. navedek 2. gl.

bibliografski citat (1) in bibliografska navedba

citatni indeks -ega -a m popis dokumentov z dodanim seznamom vseh bibliografskih navedb v vsakem od teh dokumentov, ki omogoča iskanje tudi po bibliografskih navedbah, npr. Social Sciences Citation Index; sin. citatno kazalo, indeks citatov, kazalo citatov

citatni leksikon -ega -a m leksikon, ki navaja in popisuje krajše izreke, krilatice, odlomke, citate (1), jih vsebinsko razlaga, prevaja, če je izvirnik (1) v tujem jeziku, in navaja natančne bibliografske podatke o izvoru; sin. bibliografija citatov, leksikon citatov

citatno kazalo -ega -a s popis dokumentov z dodanim seznamom vseh bibliografskih navedb v vsakem od dokumentov, ki omogoča iskanje tudi po bibliografskih navedbah, npr. Social Sciences Citation Index; sin. citatni indeks, indeks citatov, kazalo citatov

citirani dokument -ega -enta m dokument, o katerem avtor v delu navaja (2) bibliografske podatke

citiranje -a s 1. dobesedno podajanje dela drugega besedila, navadno z navedbo vira; sin. navajanje (1) 2. podajanje bibliografskih podatkov o dokumentu, publikaciji, npr. citiranje literature; sin. navajanje (2)

citiranost -i ž dejstvo, da je neki dokument citiran (2), npr. velika citiranost, stopnja citiranosti; prim. necitiranost

citirati -am dov. in nedov. 1. dobesedno podajati del drugega besedila, navadno z navedbo vira; sin. navajati (1) 2. podati bibliografske podatke o dokumentu, npr. citirati literaturo; sin. navajati (2)

čisti citat -ega -a m bibliografski citat (1), ki ni samocitat

enoavtorstvo -a s dejstvo, da je delo ustvaril en sam avtor; prim. večavtorstvo

Hirschev indeks -ega -a [hiršev] m (imenovan po J. E. Hirschu) alternativni bibliometrični kazalnik za prikazovanje znanstvene odličnosti, ki združuje število objavljenih člankov in njihovo citiranost v en parameter; sin. h-indeks

h-indeks -a [ha] m (imenovan po J. E. Hirschu) alternativni bibliometrični kazalnik za prikazovanje znanstvene odličnosti, ki združuje število objavljenih člankov in njihovo citiranost v en parameter; sin. Hirschev indeks

indeks citatov -a -- m gl. citatni indeks in citatno kazalo

informetrični -a -o prid. ki se nanaša na informetrijo; sin. informetrijski

informetrija -e ž veda o kvantitativnih vidikih informacij in uporabi matematično-statističnih metod; sin. informetrika; prim. bibliometrija, scientometrija, spletometrija

informetrijski -a -o prid., gl. informetrični

informetrika -e ž gl. informetrija

kazalo citatov -a -- s gl. citatni indeks in citatno kazalo

kocitiranje neutr., gl. kocitiranost

kocitiranost -i ž dejstvo, da sta dva dokumenta citirana (2) v istem dokumentu; sin. socitiranost

kumulativnost -i ž visoka stopnja citiranosti in odmevnosti preteklih znanstvenih objav določenega časopisa, znanstvenega področja; prim. nekumulativnost

leksikon citatov -a -- m leksikon, ki navaja in popisuje krajše izreke, krilatice, odlomke, citate (1), jih vsebinsko razlaga, prevaja, če je izvirnik (1) v tujem jeziku, in navaja natančne bibliografske podatke o izvoru; sin. citatni leksikon, bibliografija citatov

Lotkov zakon -ega -ona m, v bibliometriji (poimenovan po Alfredu J. Lotki, 1880-1949) zakon o stalnem razmerju med avtorji z večjim številom objav glede na avtorje, ki objavijo en članek; sin. zakon o produktivnosti avtorjev; prim. Bradfordov zakon

ne-citiranje -a m namerna avtorjeva opustitev citiranja (1, 2) vira, ki pa je v seznamu literature zabeležen

necitiranost -i ž dejstvo, da dokument v določenem času po objavi še ni bilcitiran (2); prim. citiranost

nekumulativnost -i ž nizka stopnja citiranosti in neodmevnost preteklih znanstvenih objav določenega časopisa, znanstvenega področja; prim. kumulativnost

neodmevni članek -ega -nka m članek z nizko stopnjo citiranosti; ant. odmevni članek

odmevni članek -ega -nka m članek z visoko stopnjo citiranosti; ant. neodmevni članek

Ortegovina hipoteza -e -e ž, v scientometriji (poimenovana po Joseju Ortegi y Gassetu, 1883-1955) predpostavka, da znanost napreduje na rezultatih objav množice manj znanih povprečnih znanstvenikov in ne na izsledkih maloštevilne elite vrhunskih raziskovalcev; prim. Priceov indeks

pogostost citiranja -i -- ž število bibliografskih citatov določenega članka v enem letu deljeno s številom člankov, ki jih je bilo mogoče citirati iz časopisa, v katerem je bil članek objavljen; prim. faktor vpliva

pravilo 80/20 -a -- [osemdeset skozi dvajset] m (po bibliometriku R. W. Trueswellu) pravilo, po katerem naj bi 20% knjižničnega gradiva v knjižnici zadoščalo za zadovoljitev 80% povpraševanja, drugih 80% gradiva pa naj bi bilo v rabi le za 20% povpraševanja; sin. Trueswellov zakon

samocitat -a m citat, v katerem avtor navaja svoje delo; sin. avtocitat

samocitiranje -a s citiranje (2) lastnega dela

samocitiranost -i ž dejstvo, da je avtor citiral (2) drugo svoje delo

scientometrični -a -o prid. ki se nanaša na scientometrijo; sin. scientometrijski

scientometrija -e ž veda o merjenju in vrednotenju znanstvenih dosežkov, navadno s pomočjo bibliometričnih metod, npr. z analizo citiranja; sin. scientometrika; prim. bibliometrija, informetrija, spletometrija

scientometrijski -a -o prid., gl. scientometrični

scientometrik -a m strokovnjak za scientometrijo

scientometrika -e ž, gl. scientometrija

sekundarno citiranje -ega -a s citiranje (2) dokumenta, ki ga avtor ni uporabil pri svojem delu; prim. terciarno citiranje

socitiranje neutr., gl. socitiranost

socitiranost -i ž dejstvo, da sta dva dokumenta citirana (2) v istem dokumentu; sin. kocitiranost

spletometrija -e ž metoda analize svetovnega spleta, ki zasleduje povezave med spletnimi dokumenti in njihovo pogostost, odmevnostter delovanje spletnih iskalnih orodij; sin. webometrija; prim. bibliometrija, informetrija, scientometrija

terciarno citiranje -ega -a s citiranje (2) bibliografske navedbe, ki jo je avtor našel v drugem dokumentu in citiranega dokumenta sam ni prebral; prim. sekundarno citiranje

Trueswellov zakon -ega -a m (po bibliometriku R. W. Trueswellu) pravilo, po katerem naj bi 20% knjižničnega gradiva v knjižnici zadoščalo za zadovoljitev 80% povpraševanja, drugih 80% gradiva pa naj bi bilo v rabi le za 20% povpraševanja; sin. pravilo 80/20

večavtorstvo -a s dejstvo, da je sodelovalo pri nastanku dela več avtorjev; prim.

enoavtorstvo, soavtorstvo

webometrija -e ž gl. spletometrija

zakon o distribúciji člankov -ona -- -- -- m, gl. Bradfordov zakon in zakon o razpršenosti člankov

zakon o produktivnosti avtorjev -ona -- -- -- m, gl. Lotkov zakon

zakon o razpršenosti člankov -ona -- -- -- m, v bibliometriji zakon o razporeditvi člankov v znanstvenih časopisih glede na njihovo znanstveno področje; sin. Bradfordov zakon, zakon o distribuciji člankov; prim. Lotkov zakon

Navedeni viri

1. *Alfabetarij bibliotekarske terminologije*. (2006). Ljubljana: pripravila Bibliotekarska terminološka komisija. Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://www.cek.ef.uni-lj.si/terminologija/alfabetarij/alfabetarij.html>
2. *Besede slovenskega jezika*. (2010). Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://bos.zrc-sazu.si/besede.html>
3. *Besedišče slovenskega jezika*. (2005). Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://bos.zrc-sazu.si/besedisc.html>
4. *Ekscerpcija slovenskih strokovnih besedil*. (2006). Ljubljana: Bibliotekarska terminološka komisija. Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://www.cek.ef.uni-lj.si/terminologija/ekscerpcija/ekscerpcija.html>
5. *FidaPLUS: korpus slovenskega jezika*. (2005). Ljubljana : Filozofska fakulteta v Ljubljani : Fakulteta za družbene vede : Institut "Jožef Štefan". Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://www.fidaplus.net/>
6. Juvan, S. (2004). *Bibliometrična analiza kot podpora za gradnjo relacijske podatkovne baze na področju funkcionalnih živil*. Magistrsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta. Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://www.dlib.si/?urn=URN:NBN:SI:DOC-M206YQWN>
7. Južnič, P. (1998). *Metodološka osnova analize citiranosti in njena uporaba v Sloveniji*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo. Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://www.dlib.si/?urn=URN:NBN:SI:DOC-QD5840KP>
8. Kanič, I. (2011a, 19. februar). Bibliometrija v oblaku. *Bibliotekarska terminologija*, Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://terminologija.blogspot.com/2011/02/bibliometrija-v-oblaku.html>

9. Kanič, I. (2011b, 2. marec). Bibliometrija in bibliometrika. *Bibliotekarska terminologija*. Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://terminologija.blogspot.com/2011/03/bibliometrija-in-bibliometrika.html>
10. Kanič, I. (2011c, 4. maj). Bibliometričen ali bibliometrijski? *Bibliotekarska terminologija*. Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://terminologija.blogspot.com/2011/05/bibliometricen-ali-bibliometrijski.html>
11. Kanič, I., Leder, Z., Ujčič, M., Vilar, P. in Vodeb, G. (2009). Bibliotekarski terminološki slovar. *Knjižnica*, 53 (3–4), 1–374.
12. Kotar, M. (2005). *Bibliometrijska analiza informacij v tekstilstvu in njihovo razširjenje*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo.
13. *Nova beseda*. (2011). Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: http://bos.zrc-sazu.si/s_beseda.html
14. *Odzadnji slovar slovenskega jezika*. (2010). Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://bos.zrc-sazu.si/odzadnji.html>
15. Popovič M., Ambrožič, M. in Južnič, P. (1984). Nekaj značilnosti razvoja slovenskega knjižničarstva v novejšem obdobju: ob kvantitativni analizi člankov in referenc v reviji *Knjižnica za obdobje 1974-1983*. *Knjižnica*, 28 (3-4), 167-198.
16. Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics? *Journal of Documentation*, 25 (4), 348-49.
17. *Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSJK)*. (2010) Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>
18. *Slovenski pravopis*. (2001). Ljubljana: ZRC SAZU. Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://bos.zrc-sazu.si/sp2001.html>
19. *Veliki splošni leksikon*. (2005). (Elektronska izd. na plošči CD-rom). Ljubljana: DZS.
20. *V letih 1987 do 1999 izpisana slovenska strokovna besedila*. (1987). Pridobljeno 1. 6. 2011 s spletne strani: <http://www.cek.ef.uni-lj.si/terminologija/ekscerpcija/ekscerpirano.html>

Ivan Kanič je vodja Centralne ekonomske knjižnice in predsednik Komisije za terminologijo pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije.

Naslov: Kardeljeva ploščad 17, 1000 Ljubljana

Naslov elektronske pošte: ivan.kanic@ef.uni-lj.si